

بررسی جامعه‌شناسی کارکردها و آسیب‌های شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۱۷

کد مقاله: ۷۹۹۹۳

پرنیا رضی پور^۱

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی جامعه‌شناختی کارکردها و آسیب‌های شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس می‌پردازد. توجه به شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس به دلیل نوپدید بودن و همچنین ترویج فرهنگ گفتمانی موضوع ضروری در جهت شناخت عقاید کاربران در فضای مجازی است. پژوهش حاضر به دلیل بررسی در محتوای اتاق‌های شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس از روش تحلیل محتوای کیفی بهره گرفته و جامعه آماری آن گفتمان ردوبدل شده در شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که مؤلفه‌های نظیر تبادل نگرش‌ها، رفع حصر اجتماعی گروه‌ها، سرگرمی، برگزاری آیین‌ها و دسترسی به محتوای آموزشی از کارکردهای مفید این شبکه است. همچنین مؤلفه‌های نظیر ترویج خرافات و بی‌هنجاری اخلاقی، هویت دروغین برخی از کاربران، جدل و نزاع کلامی، اعتیاد و وابستگی مجازی از کژکارکردی‌ها و ضعف‌های این شبکه به شمار می‌رود.

واژگان کلیدی: شبکه اجتماعی، کلاب‌هاوس، کارکردها، کژکارکرد.

۱. دکتری جامعه‌شناس، دانشگاه آزاد تهران مرکز. parniya641@gmail.com

۱- مقدمه

امروزه فضای مجازی و به تبع آن شبکه‌های اجتماعی به بخش جدایی‌ناپذیری از زندگی انسان‌ها مبدل شده‌اند، به گونه‌ای که با گسترش فناوری جدید و تولد گوشی‌های هوشمند، دیگر هر فردی زمان زیادی از اوقات روزمره خود را صرف گوشی همراه و برنامه‌های متصل به آن می‌کند. از طرفی شبکه‌های اجتماعی متنوعی را در دهه‌های اخیر شاهد هستیم که هریک کاربرانی بی‌شماری را به خود مشغول نموده‌اند. این شبکه‌های اجتماعی هرکدام با اهدافی از سوی سازندگان آن روانه بازار دیجیتال می‌شوند و توجه افراد بی‌شماری را به خود معطوف می‌کنند. کلاب‌هاوس یکی از نوظهورترین شبکه اجتماعی موبایلی به شمار می‌رود که در حال گسترش در کشورهای مختلف جهان است. این شبکه اجتماعی در آوریل ۲۰۲۰ در ایالات متحده راه‌اندازی شد و دارای طیف گسترده‌ای از کلپ‌ها و اتاق‌های مجازی با قابلیت مکالمه در موضوعات مختلف است. در این اپلیکیشن بر خلاف سایر شبکه‌های اجتماعی اغلب می‌توان از گفتگو برای برقراری ارتباط استفاده نمود و کاربران طریق مکالمه با یکدیگر متصل می‌شوند. در واقع در این شبکه اتاق‌های مختلفی با موضوعات گوناگونی وجود دارد که همه اتاق‌ها در آن عمداً به صورت زنده و هم‌زمان از طریق گفت‌وگو بین افراد رخ می‌دهد. نکته حایز اهمیت دیگر در مورد شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس، حضور افراد سرشناس و سیاستمداران در این شبکه اجتماعی است که موجب استقبال کاربران برای شنیدن برخی از دیدگاه‌ها در این شبکه اجتماعی شده است. به تعبیری می‌توان این گونه استنباط نمود که نوعی تعامل متقابل و بی‌پرده میان نگرش‌های مختلف از جمله تفکرات سیاسی و عموم جامعه فراهم شده و افراد می‌توانند به آسانی با یکدیگر تعامل برقرار نموده و با نطق نظرها یکدیگر آشنا گردند. از طرفی می‌توان اذعان نمود که شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس بر گسترش فرهنگ گفت‌وگو اثر می‌گذارد چرا که اعضاء و کاربران این شبکه با مباحثه و مناظره‌هایی که در این شبکه انجام می‌دهند به تمرین گفت‌وگو و شنود پرداخته و خود را برای پذیرش فرهنگ گفت‌وگویی و انتقادی آماده می‌کنند. نکته درخور توجه دیگر آن است هرچند این شبکه‌های اجتماعی نوپدید علاوه بر کارکردها مثبت دارای کژ کارکردها و ضعف‌های هستند که منجر به ایجاد مسئله و آسیب‌های بر پیکر جامعه و فرهنگ می‌شوند که جای بررسی و تامل بیشتری دارد. با توجه به آنچه گفته شد، شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس به عنوان یکی از نوظهورترین شبکه‌های اجتماعی در جامعه ایرانی محسوب می‌شود که کاربران مختلفی آن را دنبال می‌کنند و طیف‌های مختلفی نگرشی، قومیتی، سنی را به سمت خود جذب کرده است؛ لذا بررسی کارکردها و کژ کارکردهای این شبکه دارای پر اهمیت است. در همین راستا با استفاده از رویکرد کیفی به تحلیل شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس پرداخته خواهد شد.

۲- نگاه اجمالی بر تاریخچه شبکه‌های اجتماعی

شبکه‌های اجتماعی یکی از اصطلاحات پرکاربرد در عصر جدید است. به طوری که از پیشرفته‌ترین تا دورافتاده‌ترین مناطق با یکی از شبکه‌های مختلف اجتماعی آشنایی حداقلی دارد. درواقع رسانه‌های اجتماعی، رسانه‌های ارتباطی شخصی هستند که از گفت‌وگوها و مبادلات بین فردی به شیوه جدید و منحصر پستیبنانی می‌کنند. بدین معنا که رسانه‌های اجتماعی رابطه بین افراد را تسهیل می‌بخشد. پلتفرم‌های آن نوعی شبکه فرهنگی هستند که امکان به اشتراک‌گذاری ایده‌ها، باورها، عقاید و احساسات را فراهم می‌کنند و هنجارها و ارزش‌هایی خلق می‌کنند که شکل‌دهنده رفتار کاربران در این فضا است. برگس و همکارانش (۲۰۱۸) باور دارند که اصلاح رسانه اجتماعی به معنای تسهیلگر ارتباط و همکاری بین کاربران است. در نظر آن‌ها مقصود از فناوری رسانه‌های اجتماعی، آن دسته از پلتفرم‌های دیجیتال، خدمات و برنامه‌های کاربردی هستند که بر همگرایی اشتراک‌گذاری محتوا، ارتباط عمومی و اتصال بین فردی بنا شده‌اند (حسنی، ۱۳۹۸: ۳۴).

از سویی تاریخ ظهور رسانه‌های اجتماعی، با ایجاد نخستین اجتماع مجازی در سال ۱۹۷۸ آغاز شد؛ یعنی زمانی که دو دانشمند به نام موری توروف و استار روکسانه هیلتنز سیستم مبادله اطلاعات الکترونیک (ای.آی.ای. اس) را در مؤسسه فناوری نیوجرسی بنیان نهادند. در سال ۱۹۹۵ سایت هم‌کلاسی‌ها تحول جدیدی در دنیای مجازی ایجاد کرد. رانی کونراذ مبدع شبکه هم‌کلاسی است. این شبکه یک موفقیت مهم محسوب می‌شود؛ چراکه به کاربران اجازه می‌داد با دوستانشان در ارتباط باشند و از زندگی آن‌ها باخبر شوند. در شبکه هم‌کلاسی، برخلاف شبکه‌های امروزی مسئله اصلی آن نبود که با چه کسی می‌توانم ارتباط داشته باشم بلکه پرسش این است که من با کدام هم‌کلاسی‌ام می‌توانم ارتباط داشته باشم. یکی معایب این شبکه آن بود که کاربران نمی‌توانستند برای خود پروفایل ایجاد کنند اما می‌توانستند جمعی صمیمی از هم‌کلاسی‌های دوران ابتدایی را پیدا کردن و ارتباط برقرار کنند. رویکرد این شبکه بسیار موفقیت‌آمیز بود و اکنون نیز با بیش از ۴۰ میلیون کاربر جایگاه خوبی را در میان شبکه‌های اجتماعی به دست آورد.

شبکه اجتماعی دیگری در سال ۱۹۹۷ ابداع و نام آن سیکس دگریز^۱ نامیده شد. این سایت به کاربران خود امکان می‌دهد که پروفایل مختص خود را خلق کرده، فهرستی از دوستان خود تهیه کنند و به جستجو دوستان خود بپردازند. در سال ۲۰۰۲ جانانان

^۱ SixDegrees.com

آبرامز، برنامه‌نویس کانادایی رایانه، سایت فرندستر^۱ را بنیان نهاد. فرندستر برای کمک به این که دوستان بتوانند باهم ملاقات کنند، طراحی شده بود و نخستین شبکه‌ای بود که به یک میلیون عضو رسید (بوید و الیسون، ۲۰۰۷: به نقل حسنی ۱۳۹۸: ۴۴).

بعدها شبکه لینکدین^۲ و نظیر آن تجربه جدیدتری از فضای مجازی آنلاین را برای کاربران ایجاد کردند روش‌هایی که در آن کاربران می‌توانستند پروفایل‌ها و صفحات عمومی خود را شخصی کنند. با این وجود با ایجاد فیس‌بوک^۳ در سال ۲۰۰۴ فضای مجازی روند فزاینده‌ای را در زندگی افراد بازی نمود. فیس‌بوک به سرعت خود را به عنوان یکی از محبوب‌ترین شبکه‌های اجتماعی در سطح جهان رساند (شاه، ۲۰۱۶).

ظهور فیس‌بوک در سال ۲۰۰۴ دوره جدیدی از نحوه تعامل آنلاین را میان افراد مختلف منجر شد. امروزه با گسترده شدن فضای مجازی جدید، کاربران طیف گسترده‌ای از سیستم‌عامل‌ها و شبکه‌های رسانه‌های اجتماعی در نوک انگشتان احساس می‌کنند. یوتیوب^۴، به عنوان یک سایت اشتراک‌گذاری ویدئو در سال ۲۰۰۵، توسط استو چن، چادهارلی و جاوید کریم ابداع شد. این سایت به کاربران خود امکان می‌دهد تا ویدئوهای خود را بارگذاری و همچنین ویدئوهای دیگران را مشاهده کنند.

اینستاگرام^۵ عمدتاً به عنوان یک شبکه اجتماعی جدید برای اشتراک‌گذاری عکس شناخته می‌شود و اساساً این شبکه یک برنامه مبتنی بر تلفن همراه و گوشی‌های هوشمند است که کاربران قادرند با گرفتن عکس و استفاده از ابزارهای مختلف شکل ظاهری تصاویر را تغییر داده و فوراً آن‌ها را با دوستان مختلف اجتماعی به اشتراک بگذارند (چانت^۶ و همکاران، ۲۰۱۴). نخستین نسخه اینستاگرام در اکتبر ۲۰۱۰ راه‌اندازی شد و به سرعت، محبوبیت کسب کرد چنان‌که به بیش از ۱۰۰ میلیون کاربر تا آوریل ۲۰۱۲ و ۳۰۰ میلیون کاربر تا دسامبر ۲۰۱۴ رسید (فیگرمن^۷، ۲۰۱۴). این شبکه توسط کوین سیستم^۸ و مایک کرایگر^۹ پایه‌گذاری شد.

شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس^{۱۰} یکی از جدیدترین شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی به شمار می‌رود، این شبکه اجتماعی بر پایه گفت‌وگوی صوتی است. این برنامه در سال ۲۰۲۰ توسط پل دیویسون و روهان ست از راه‌اندازی شد. چیزی که کلاب‌هاوس را از اینستاگرام متفاوت می‌کند؛ نبود، عکس و ویدئو است، این اپلیکیشن صوتی است. همچنین، همه چیز اغلب زنده و هم‌زمان در این شبکه اجتماعی اتفاق می‌افتاد. از طرفی همان طور که پیش تر گفته شد در نسخه‌های به روز شده این اپلیکیشن امکاناتی نظیر ضبط و ذخیره سازی محتوا اتاق‌ها و چت فراهم شده و کاربران می‌توانند از این امکانات بهره مند شوند.

۳- مبانی نظری و چارچوب مفهومی

برخی محققان عقیده دارند که کارکرد به معنای نقش یا اثری است که هر پدیده در زنجیره‌هایی از پدیده‌های کلان که با آن مرتبط است باقی می‌گذارد. دروکیم در کتاب تقسیم‌کار اجتماعی، کارکرد را به همین معنا بکار برده است (توسلی، ۱۳۹۱: ۲۱۷). ویلیام اسکیدمور معتقد است بهترین راه برای فهمیدن این واژه، در نظر گرفتن آن به عنوان یک اثر است و فونکسیون هر عملی، اثر آن است. البته در باور مرتن کارکردهای اجتماعی را می‌توان به دو دسته کارکرد آشکار و پنهان تقسیم نمود.

از منظر جامعه‌شناسی کارکردگرایانه هر پدیده‌ای می‌تواند باتوجه به اثری که بر روی عناصر اجتماعی می‌گذارد دارای کارکرد مثبت و یا منفی باشد. از این منظر رسانه‌های اجتماعی و به اخص شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس نیز می‌تواند دارای کارکردها و کژ کارکردهایی باشد که شناخت و بررسی آن برای محققان امری ضروری است. اگرچه باید به این نکته اشاره کرد که در بحث رسانه‌های اجتماعی و خصوصاً شبکه اجتماعی نظیر اینستاگرام و کلاب‌هاوس کارکردها و ضد کارکردها باتوجه به فرهنگ اجتماعی جوامع و نحوه استفاده کاربران از این شبکه‌های اجتماعی معنا می‌یابد. بدین معنا که زمینه فرهنگی فردی که در یکی از شهرهای ایالات متحده زندگی می‌کنند و سبک زندگی او با فردی که در ایران زندگی می‌کند بسیار متفاوت است؛ و زمینه فرهنگی امری موثر در شکل گیری ذهنیت و نگرش اجتماعی اوست. در واقع نگرش‌های دینی، شرایط و سبک زندگی، امکانات و شرایط اقتصادی، اجتماعی و به طور کلی فرهنگی در شکل گیری من اجتماعی و ذهنیت فردی او دخیل هستند. از طرفی تکنولوژی‌های جدید و شبکه‌های اجتماعی متنوع نظیر کلاب‌هاوس همانند چاقو دو لبه‌ای است که می‌تواند باتوجه به استفاده آن دارای کارکرد

- 1 Friendster
- 2 LinkedIn
- 3 Facebook
- 4 YouTube
- 5 Instagram
- 6- Chante
- 7- fiegerman
- 8- Kevin Systrom
- 9- Mike Krieger
- 10 Clubhouse

مثبت یا مخرب (آسیب)^۱ باشد. از منظر جامعه‌شناسی کژ کارکرد یا کارکرد منفی اصطلاحی است که برای اشاره به تنش‌های موجود در ساختار اجتماعی به کار می‌رود. درحقیقت چیزی به‌عنوان کژ کارکرد شناخته می‌شود که در عملکرد نظام و ساختار اجتماعی اختلال یا مانعی ایجاد می‌کند (مارشال، ۱۳۸۸: ۳۱۸).

از بعد دیگر، هنری جنکینز، عقیده دارد: که مهم‌ترین ویژگی رسانه‌های اجتماعی جدید این است که آن‌ها رسانه‌هایی گسترش پذیر تلقی می‌شوند؛ بدین معنا که مصرف‌کنندگان نقش فعالی در توزیع و گسترش محتوا ایفا می‌کنند. از طرفی در این رسانه‌های گسترش‌پذیر این منطق استوار است که اگر محتوا توزیع و اشاعه نیابد محکوم به فناست. (جنکینز و همکاران، ۲۰۱۳ به نقل فوکس، ۱۴۰۰: ۱۰۲). این شبکه‌ها از مخاطبانی برخوردارند که به طور فعالانه جریان‌های رسانه‌ای را شکل می‌دهند و بر این اساس نیز فرهنگ را بیشتر از گذشته مشارکتی می‌سازند. جنکینز استدلال می‌کند که رسانه‌های جدید مصرف‌کنندگان را توانمند و به بخش جدایی‌ناپذیری از این شبکه‌ها مبدل می‌کند. او فرهنگ مشارکتی را به عنوان فرهنگی تعریف می‌کند که در آن طرف داران و سایر مصرف‌کنندگان در ایجاد و گردش محتوا جدید به طور فعالانه‌ای مشارکت می‌کنند (جنکینز، ۲۰۰۸ به نقل فوکس، ۱۴۰۰: ۱۰۳).

۴- پیشینه پژوهش

هر تحقیق علمی باید با آگاهی و مرور تحقیقات پیشین انجام گیرد تا محقق با شناخت نتایج و یافته‌های این تحقیقات آگاهی خود را تعریف و ابعاد آن را مشخص کند (کیوی و کامپنهود، ۱۳۷۸: ۳۶). از طرفی پژوهش‌های تجربی محدودی در مورد شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس، از نقطه نظرهای متفاوت انجام پذیرفته است که در ادامه به تناسب ارتباطشان با پژوهش حاضر، بدان اشاره می‌شود. (Wadim Strielkowski, 2021)

در مقاله‌ای با عنوان پدیده کلاب‌هاوس: آیا به اجتماعی دیگری نیاز داریم؟ محقق این پژوهش عقیده دارد که شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس در زمان همه‌گیری اپیدمی کرونا فضای را در اختیار کاربران خود قرار می‌دهد که به صورت روان درمانی گروهی دیجیتال عمل میکند چرا که افراد مشکلات خود را با صحبت کردن با آنها حل کنند (Hart, 2020). در مقاله‌ای با عنوان کووید ۱۹ یک بیماری همه گیر عقیده دارد که فاصله‌گذاری اجتماعی یک مکانیسم کلیدی در تلاش جهانی برای کاهش سرعت گسترش COVID-19 در نظر گرفته می‌شود. با این حال، فاصله‌گذاری اجتماعی ممکن است به طور ناخواسته منجر به انزوای اجتماعی و تشدید تنهایی شود. ارتباطات مبتنی بر اینترنت مانند ویدئو کنفرانس جایگزین بسیاری از تعاملات فیزیکی سابق شده است. (Mutschler, 2021)

در تحقیقی با عنوان پاسخ اتاق‌های کلاب‌هاوس به چالش‌های کاربران و سازگاری با بیماری کووید ۱۹، این پژوهش نشان می‌دهد که فضای کلاب‌هاوس خص پیامدهای روانی-اجتماعی که در زمان اپیدمی کرونا به وجود آمده روان بهبود می‌بخشند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که COVID-19 فرصتی را برای کلوپ‌ها و سایر سازمان‌های مبتنی بر جامعه فراهم کرده است تا برای رفع نیازهای اعضای خود ایجاد نوآوری کنند (Strielkowski, 2021) در تحقیقی با عنوان کلاب‌هاوس یک شبکه اجتماعی دیگر؟ عقیده دارد که اپیدمی کرونا و شرایط قرنطینه بودن بر محبوبیت این شبکه اجتماعی افزوده است. خلعتبری و مظفری (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان بررسی ابعاد بروز و ظهور پلتفرم کلاب‌هاوس در ایران معتقدند که ین پلتفرم دارای ویژگی‌های منفی‌ای از جمله: فراگیر نبودن، فقدان قابلیت آرسویی، دموکراتیک نبودن رسانه (در اتاق‌های گفتگو حق اقلیت به رسمیت شناخته نمی‌شود)، کم بودن تعداد کاربران آن نسبت به سایر پلتفرم‌های موجود، تک حسی بودن (پلتفرم صرفاً صوتی-رادیو ۲۴ ساعته)، آمریکایی بودن پلتفرم و تهدید اثرگذاری روی انتخابات ۱۴۰۰ (انتخابات مجازی-رسانه‌ای) و به چالش کشیدن صدا و سیما است.

در پژوهش‌هایی که بیان شد اغلب به مفاهیمی همچون پدیده کلاب‌هاوس، نقش رسانه‌ها نوظهور در زمان اپیدمی کرونا، پاسخ اتاق‌های کلاب‌هاوس به کاربران در مورد اپیدمی کرونا، شبکه کلاب‌هاوس و یک شبکه اجتماع ی نوظهور دیگر و بررسی ابعاد بروز و ظهور پلتفرم کلاب‌هاوس در ایران پرداخته شده‌است اما پژوهش حاضر از بعدی دیگری نظیر بررسی کارکردها و کژ کارکردهای شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس خواهیم پرداخت/

۱- آسیب در لغت سختی و زخم تعریف شده و در مطالعات جامعه‌شناختی از علوم زیستی و پزشکی وام گرفته شده که آسیب را نقض یا ضربه‌ای به سیستم بدن توصیف می‌کند و مبتنی بر تشابهی است که دانشمندان بین بیماری و آسیب‌های اجتماعی قائل می‌شوند (خسروپناه، ۱۳۸۸: ۲۶۴). آسیب‌های اجتماعی نقض مرزهای فرضی جامعه (شرع، قانون، اخلاق و عرف) است که موجب شکل‌گیری هراس و نگرانی و خلل اجتماعی می‌شود و به تعبیر دورکیمی همبستگی جمعی و اجتماعی را تضعیف می‌کند، هنجارها و ارزش‌های اجتماعی را نادیده می‌گیرد و به بی‌سامانی می‌انجامد. برخی از صاحب نظران کج روی را معادل آسیب‌های اجتماعی تعریف نمودند که به انحراف جامعه از ارزش‌ها و هنجارها توجه دارد.

۵- روش پژوهش

در تحقیق حاضر برای پی بردن به محتوای اتاق های در شبکه اجتماعی کلاب هاوس از روش تحلیل محتوا (کیفی) استفاده شد. لذا برای دستیابی به محتوای گفتمان ها پس از انتخاب نرم افزار مناسب که همان شبکه اجتماعی کلاب هاوس است به نمونه گیری و ثبت تحلیل مدت ۶ ماه اتاق های کلاب هاوس را دنبال کرده و به دسته بندی موضوعات و محتوا پرداخته ایم و این کار را تا رسیدن به مرحله اشباع نظری که روند تحلیل به مقولاتی جدیدی رهنمون نشود و تکرار مقولات شایع ادامه داده است. در این روند چنان که روش کار اقتضاء می کرد؛ پس از مدیریت داده ها در مرحله درگیری با داده ها کدگذاری صورت گرفت و بر اساس کدگذاری به دسته بندی اتاق ها پرداخته است. محقق در این پژوهش با نشان دادن مراحل انجام پژوهش و نحوه استخراج مقوله ها و ارائه جداول تلاش نمود تا نشان دهد که داده های استخراج شده معرف اطلاعات به دست آمده در شبکه اجتماعی کلاب هاوس هستند.

۶- یافته ها

جدول ۱- کارکرد ها شبکه کلاب هاوس

مقوله اصلی	زیر مقوله اصلی	مقولات فرعی
تبادل نگرش ها و عقاید	نگرش های سیاسی، اجتماعی، انتقادی، علمی، دینی، فردی	اتاق های با محتوای مسایل روز و مباحثه های اجتماعی، سیاسی، خبری، حوادث
رفع حصر اجتماعی و هم اندیشی گروه ها	گرد همایی و محفلی برای گروه ها	فرستی برای گروه ها مختلف، گروه ها منزوی، به حاشیه رانده شده و ایدئولوژی ها و نگرش های مختلف
طرح ایده های جدید و همکاری با افراد متخصص	همکاری و آشنایی میان افراد صاحب ایده و حرفه	طرح ایده های جدید در زمینه های کاری و شغلی، گرفتن مشاوره، زمینه ساز برای همکاری
برگزاری آیین ها به صورت مجازی	اعیاد و مناسک مذهبی و ملی	مانند ایجاد اتاق های در زمان اعیاد مذهبی مسلمانان مانند رمضان، انجام دعا، مراسم و مناسک دینی، محرم
دسترسی به محتوای آموزشی	آموزش همگانی و رایگان	آموزش های تخصصی مانند کسب و کار، زبان های خارجی انگلیسی، گویش ها و زبان های محلی، آموزش در مورد بهداشت فردی و اجتماعی و...
سرگرمی	گذران اوقات فراغت	انواع بازی ها نظیر مافیا، شعر خوانی، موسیقی و...

کارکردهای شبکه اجتماعی کلاب هاوس در این بخش به برخی از کارکرد های مثبت شبکه اجتماعی کلاب هاوس در جامعه ایرانی می پردازیم که به شرح زیر است:

الف- ابزاری در جهت ابزاری در جهت تبادل نگرش ها: کلاب هاوس یک شبکه اجتماعی مبتنی بر گفتگوی صوتی است. در این شبکه اجتماعی نوظهور، کاربران به مکالمه، مصاحبه و گفتگوهای صوتی افراد مختلف گوش می دهند. در واقع همان طور اشاره شد؛ گفتگو می تواند مهره متصل کننده افکار و تبادل نگرش ها در جامعه باشد. از طرفی آنچه نکته مثبت شبکه اجتماعی کلاب هاوس به شمار می رود، تقویت فرهنگ گفتمان است چرا که تقویت فرهنگ گفتمانی در جامعه ایرانی امری مهم به نظر می رسد. از طرفی شبکه اجتماعی کلاب هاوس را می توان یک انقلاب گفتمانی در روابط ایرانیان دانست چرا که احزاب و گروه های مختلف فکری و اجتماعی می توانند در یک محفل مجازی و عام پسند گرد هم جمع آوری نموده و به گفتگو در مورد مسائل مختلف بپردازند، این امر می تواند منجر به مفاهمه و درک مشترک گروه ها گردد. در واقع هر چه گروه ها در یک محیط مناسب به گفتگو بپردازند، می توانند نقاط مشترک خود را شناخته و بیشتر به هم نزدیک شوند. چرا که بسیاری از مجادلات قومی و گروهی از عدم شناخت و پیشداوری های نادرست نشات می گیرد. لذا این دورهمی مجازی می تواند فرصتی مناسب برای تبادل نگرش ها و شناخت بیشتر فراهم آورد. از طرفی برقراری ارتباط در شبکه اجتماعی کلاب هاوس بر خلاف شبکه اینستاگرام بر پایه گفتمان و صوت است که منجر شده افراد با خیال آسوده به ارائه عقاید و نگرش ها بپردازند؛ چرا که رسانه های تصویر محور مانند اینستاگرام امکان قضاوت، پیش داوری و مقایسه اجتماعی نسبت به چهره و پوشش و حتی سبک زندگی افراد وجود دارد ولی در شبکه اجتماعی کلاب هاوس آنچه اغلب مورد ارزیابی قرار می گیرد، نگرش ها و نظرات افراد و گروه هاست. از این جهت شبکه کلاب هاوس به عنوان یک مزیت برای متفکران و صاحبان اندیشه به شمار می رود و هر چه افراد مهارت بیشتری در سخنوری داشته باشند با محبوبیت بیشتری در این شبکه روبرو خواهند بود.

ب- ابزاری در جهت رفع حصر اجتماعی: مفهوم حصر اجتماعی در آثار ماکس وبر^۱ مطرح شد و بار دیگر فرانک پارکین^۲ جامعه‌شناس بریتانیایی احیاء شده است. وبر حصر را یکی از ابزارهایی می‌دید که طبقات مالک و تاجر از طریق آن در طول پیوستار مشروعیت بخشیدن و بازتولید فرصت‌های زندگی خود در جهت طبقه و گروه‌های منزلتی حرکت می‌کنند. در نظر او حصر از دو طریق کنارگذاری و در برگیری عمل می‌کند و ممکن است بر اساس معیارهای فردگرایانه یا جمعی شکل می‌گیرند و بنیان آن را قدرت یک گروه در جلوگیری از دسترسی گروهی دیگر به پاداش یا فرصت‌های مثبت زندگی بر اساس معیاری است که گروه دیگر به پاداش یا فرصت‌های مثبت زندگی را در برمی‌گیرد. فرایندهای حصر اجتماعی متضمن به حاشیه کشاندن (کنارگذاری) و هم چنین جذب (در برگیری) است (مارشال، ۱۳۸۸: ۱۴۶). از سوی بررسی محتوای شبکه کلاب‌هاوس نشان می‌دهد که این شبکه اجتماعی باتوجه به قابلیت و توانایی که دارد؛ فرصتی به افراد و گروه‌های مختلف اجتماعی می‌دهد که موانع اجتماعی برای سخن گفتن و شنیده شدن مرتفع نموده و به عنوان مجمعی برای سخنوری و سخنرانی گروه‌ها ی مختلف باشد. همان طور که پیش تر اشاره شد فضای شبکه کلاب‌هاوس می‌تواند فرصتی برای گروه‌های منزوی و رانده شده برای ابراز وجود و ترویج عقاید بدهد. از طرفی دیگر این هم اندیشی می‌تواند آستانه پذیرش انتقادی و تحمل گروه‌ها ی مختلف را در مواجهه با گروه‌های دیگر بالاتر ببرد.

ج- ابزاری در جهت طرح ایده‌های جدید و همکاری با افراد متخصص: یکی از کارکردهای شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس این است که موجب شنیده شدن ایده‌ها و اندیشه‌های جدید و نوین می‌شود. از طرفی آشنایی با افراد متخصص موجب همکاری میان افراد صاحب ایده و حرفه می‌شود. تحلیل محتوای اتاق‌های موجود در شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس نیز نشان می‌دهد که افراد از این طریق می‌توانند ایده‌های جدید خود را به اشتراک گذاشته و از طرفی با طرح‌های جدید نیز آشنا شوند. در واقع افراد با سهولت بیشتری به افراد متخصص دسترسی پیدا کرده و یا با شنیدن مباحث مطرح شده در اتاق‌های کلاب‌هاوس با ایده‌های جدید آشنا شوند. در واقع اتاق‌های گفتگو در کلاب‌هاوس طیف گسترده‌ای از موضوعات مربوط به اهداف کسب‌وکار را پوشش می‌دهد و افراد می‌توانند با افرادی که دارای علایق مشترک هستند ارتباط دوستانه‌ای برقرار کنند؛ و از این طریق با افرادی در یک زمینه خاص دارای تخصص هستند آشنا شوند.

د- ابزاری در جهت برگزاری آیین‌ها به صورت مجازی: بررسی محتوای اتاق‌ها در شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس نشان می‌دهد که برخی از اتاق‌ها با توجه به مراسم آیینی و مذهبی در این فضا ایجاد می‌شود به عنوان مثال در زمان اعیاد مذهبی مسلمانان در زمان ماه رمضان، محرم، مراسم دعا به گفتگو و اشاعه مناسک می‌پردازند. از طرفی برخی از اتاق‌ها با توجه به فرهنگ‌های بومی و محلی در این فضا ایجاد می‌شود و برخی از قومیت‌ها با توجه به فرهنگ بومی و زبانی خود اتاق‌های را دایر میکنند و از طریق با هم زبانان خود ارتباط برقرار می‌کنند.

ه- ابزاری در جهت دسترسی بیشتر به محتوای آموزشی: شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس امکان دسترسی به مطالب آموزشی رایگان را برای افراد فراهم می‌کند که معمولاً از دسترسی به این امکانات دور هستند... بررسی اتاق‌های که توسط کاربران ایرانی در شبکه کلاب‌هاوس نیز نشان می‌دهد اتاق‌های بی‌شماری با محتوای آموزشی هستند مانند اتاق‌های که به زبان انگلیسی، بهداشت، سلامت و محتوای مشاوره روان‌شناسی می‌پردازند که می‌تواند برای دیگر کاربران مفید واقع شود. برای نمونه دریکی از اتاق‌های کلاب‌هاوسی مدیران اتاق به طور روزمره به آموزش و مکالمه زبان می‌پردازند و کاربران در یک تجربه مشترک همگانی آموزش زبان را فرا می‌گرفتند که علاوه بر تاثیرات انگیزشی موجب دسترسی به آموزش رایگان برای کاربران می‌شد. در واقع یکی از مزایا تکنولوژی نوین و هوشمند و به تبع آن شبکه‌های اجتماعی نوظهور سهولت دسترسی به اطلاعات و فراهم نمودن شرایط آموزش از راه دور است. در گذشته و در بسیاری از مناطق محروم فاقد اینترنت یک دانش آموز برای دستیابی به آموزش‌های همگانی نظیر مدرسه و معلم و حتی کتاب باید مسافت زیاد و هزینه سرسام‌آور را متحمل می‌شد تا به این امکانات دست یابد؛ اما با پیشرفت تکنولوژی و دسترسی افراد به اینترنت و گوشی‌های همراه مسافت خانه تا مدرسه فقط چند کلیک طی می‌شود و افراد علاوه بر معلمان خود، می‌توانند با دیگر معلمان نیز در تعامل باشند. همان طور که گفته شد در کلاب‌هاوس نیز اتاق‌های مرتبط با آموزش وجود دارد که افراد می‌توانند به صورت رایگان بهره‌مند شوند. اگر چه بیشتر آموزش‌ها در کلاب‌هاوس به صورت آموزش‌های عمومی است و کمتر رنگ تخصصی به خود گرفته ولی این امکان برای معلمان و دانش‌آموزان وجود دارد که در صورت تمایل اتاق‌های آموزشی خصوصی را ایجاد نمایند.

و- ابزاری در جهت سرگرمی: بخشی دیگری که در اتاق‌های کلاب‌هاوس ایرانیان وجود دارد، بخش سرگرمی است که موجب شده جذابیت بیشتری به این شبکه اجتماعی دهد، این بخش خود به موضوعات متنوعی مانند اتاق‌های با محتوای جوک و تقلید صدا، بخش بازی‌ها و موسیقی و ورزشی تفکیک می‌شود. در این اتاق‌ها کاربران باتوجه به عناوین اتاق، وارد این اتاق‌ها می‌شوند و ساعات خوشی را با کاربران دیگر طی می‌کنند. از طرفی در بخش سرگرمی بازی مافیا دارای مخاطبان بسیاری در

1 Max Weber

۲- جامعه‌شناس و رمان نویس انگلیسی

فضای کلاب‌هاوس است و مخاطبان علاقه بیشتری برای انجام این بازی در کلاب‌هاوس نشان می‌دهند به طور کلی در اتاق های مرتبط با سرگرمی اغلب به جوک گویی، تقلید صدا، بازی ها نظیر (مافیا)، شعر خوانی، موسیقی پرداخته می‌شود.

جدول ۲- کژ کارکردها و نقاط ضعف

مقوله	زیر مقوله اصلی	زیر مقوله فرعی
هویت دروغین	سوءاستفاده از کاربران:	دادن القاب دروغین مانند دکتر، مهندس یا متخصص، نشر اکاذیب،
وابسته بودن به زمان	زمانبر بودن اتاق ها	آنلاین بودن برای شنیدن مباحث، زمانبر بودن مباحث،
جدل و نزاع کلامی	مناقشه به جای مباحثه	نزاع کلامی، توهین، افتراء، وسط حرف هم پریدن، بی نظمی، دلخوری، دامن زدن به حاشیه ها،
پدیده همه چیزدانی	توهم دانایی	ورود به تمام مباحث، اظهار نظر غیر تخصصی، غیر علمی و غیر منطقی
اعتیاد به فضای مجازی	وابستگی شدید	ساعت های زیادی از روز را به این فضا اختصاص دادند. تغییر روابط زندگی افراد، تغییر سبک زندگی، روابط غیر واقعی
ترویج خرافات و بی‌هنجاری اخلاقی	بی‌هنجاری	ترویج روابط غیر اخلاقی و جنسی، مزاحمت از طریق مزاحمت تلفنی و پخش آن در محیط کلاب‌هاوس، ایجاد حاشیه و دعوا برای جذب فالور، ترویج فال و طلسم.

همان‌طور که به تفصیل در مورد کارکردها و کژ کارکردهای شبکه اجتماعی شرح داده شد هر شبکه اجتماعی علاوه بر مزیت‌ها و آثار مثبت می‌تواند در صورت استفاده نادرست کاربران دارای آثار مخرب و آسیب‌های می‌باشد که منجر به تخریب روابط اجتماعی و ضربه به عناصر فرهنگی گردد. در این بخش به برخی از نقاط منفی شبکه کلاب‌هاوس در جامعه ایرانی می‌پردازیم که به شرح زیر است:

الف- هویت دروغین و سوءاستفاده از کاربران: یکی از کژ کارکردها و آسیب‌های شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس این است که برخی از افراد با ایجاد هویت دروغین و دادن القاب دکتر و مهندس جایگاه علمی و اجتماعی که شایسته آن نیستند را به خود منتسب می‌کنند. در واقع با استفاده از جایگاه علمی دروغین به سوءاستفاده از کاربران دیگر می‌پردازند. از طرفی برخی افراد در این شبکه اجتماعی و با راه‌اندازی اتاق‌های پرمخاطب و چالشی سعی در رسیدن به شهرت و معروفیت می‌کنند تا به بدین‌وسیله شهرتی را برای خود دست‌وپا کنند. اگرچه هرچند در شبکه کلاب‌هاوس برخلاف شبکه اینستاگرام گرفتن تبلیغات و مسائل اقتصادی وجود ندارد منتها برخی از افراد از این فضا برای دیده‌شدن و جذب افراد با عنوان متخصص به سوء استفاده از کاربران می‌پردازند. در واقع یکی از نقاط ضعف شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس عدم راست آزمایی هویت افراد است و تنها ملاک شناخت افراد بررسی بیوگرافی و پروفایل است؛ لذا این فرصتی را به برخی از افراد می‌دهد که با دادن القاب کذب به اعتبار علمی و شهرت دروغین دست یابند.

ب- وابسته بودن به زمان و زمانبر بودن: یکی از نکات حایز اهمیت دیگر در شبکه اجتماعی وابسته بودن به زمان است به این معنا که اغلب باید همه به‌صورت آنلاین حضور داشته باشند تا بتوانند از محتوا استفاده کنند. هرچند در نسخه بروز شده این شبکه اجتماعی امکان ذخیره وجود دارد منتها این امکان برای مدیران اتاق قرار داده شده و مدیران اتاق در صورت تمایل می‌توانند محتوای اتاق را ذخیره کرده و امکان بازپخش برای دیگر کاربران ایجاد شود. در واقع در صورت عدم تمایل مدیران در زمان پخش آنلاین این امکان از مخاطبان دیگر گرفته می‌شود. لذا هنوز می‌توان عنوان نمود که وابسته بودن به زمان یکی از خصیصه های اصلی این شبکه محسوب می‌شود. از دیگر نقاط ضعف این شبکه اتلاف زمان و زمان‌بر بودن است. درواقع برای دنبال کردن یک بحث باید ساعت‌ها زمان بگذاری؛ تا در نهایت به جمع بندی از گفتگو های حاصله برسی و این مستلزم یک زمان چندین ساعته است. دربرخی از موارد نیز آنقدر مباحث از موضوع اصلی اتاق دور می‌شود و بحث ها به حاشیه کشانده می‌شود که مخاطبان اتاق احساس خستگی و سردرگمی می‌کنند از طرفی بی نظمی در مدیریت و عدم عدالت در میزان دادن میکروفن به مخاطبان یکی از گلایه های رایج در این فضا است. برای نمونه امکان دارد مدیر یک اتاق کلاب‌هاوسی به یک فرد مورد نظر خود بدون رعایت ضوابط اتاق و گفتگو اجازه گفتگو چندین ساعته دهد و یک کاربر دیگر باید ۷ ساعت منتظر باشد تا نوبت برای اظهار نظر پیدا کند و این موجب خستگی و دلسردی مخاطبان دیگر اتاق می‌شود.

ج- جدل و نزاع کلامی: یکی از کژ کارکرد ها و آسیب‌های شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس عدم انتقاد پذیری در گفتگو است که منجر به بی نظمی اتاق می‌شود. بدین معنا که تعصب و پافشاری برخی از افراد بر نظرات خویش و عدم نقدپذیری موجب نزاع

کلامی می‌گردد و در نتیجه افراد با توهین و فحاشی نسبت به طرف مقابل نظم و ثبات اتاق را بر هم زده و موجب رنجش و آزرده‌گی کاربران دیگران می‌گردند.

د- پدیده همه‌چیزدانی: از دیگر نکات منفی که در شبکه کلاب‌هاوس ایرانیان مشاهده می‌شود؛ پدیده و یا به‌نوعی سندروم همه‌چیزدانی است. در واقع افراد و کاربران وقتی در یک زمینه تخصص لازم دارند تصور می‌کنند می‌توانند در هر زمینه‌ای نظر داده و اصرار کاذب بر تحمیل عقاید و نگرش‌های خود دارند. یکی از عواملی که بر پدیده همه چیز دانی بیشتر دامن می‌زند این است که فرد سخنور احساس می‌کند اگر در مورد مسئله اقرار به ندانستن و بی‌اطلاعی کند مور قضاوت و تمسخر دیگران در اتاق قرار می‌گیرد. چرا که احتمال دارد به او برچسب بی‌سوادی زده و او توسط اعضای دیگر گروه طرد شود. لذا تلاش می‌کند در مورد مسائل مختلف اظهار نظر کرده و نقش فعالی در گروه داشته باشد. این خود موجب اظهار نظر غیر تخصصی و منطقی می‌شود.

ه- اعتیاد به فضای مجازی و محیط شبکه کلاب‌هاوس: پژوهش‌های مختلفی نشان می‌دهد که استفاده طولانی‌مدت و نادرست از فضای مجازی به اعتیاد اینترنتی می‌شود. در واقع محققان بر این باورند که افسردگی یکی از مهم‌ترین نتایج استفاده طولانی‌مدت از شبکه‌های اجتماعی است. در نظر آن‌ها استفاده طولانی‌مدت از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند بر سلامت روانی کاربران تأثیر مخربی بگذارد (ترتیر، ۲۰۱۸). برای نمونه در تحقیقاتی سان، روبین و هاریداکیس (۲۰۰۸) و همچنین، برابانت و همکاران (۲۰۱۳) انجام داده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که افراد متصل به شبکه‌های اجتماعی وابستگی بیشتری را نسبت به افراد دیگر تجربه می‌کنند. یکی از آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی اعتیاد و وابستگی شدید به این شبکه اجتماعی است. به‌گونه‌ای که فرد چنان شیفته این شبکه‌ها شده که فقدان آن موجب نگرانی و اضطراب افراد می‌شود. اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی چنان در سال ۲۰۲۱ مشهود است که اختلال قطع ۶ ساعته برخی از شبکه‌های اجتماعی در ۱۲ مهر سال ۱۴۰۰ در شبکه‌های نظیر اینستاگرام و واتساپ و فیس‌بوک موجب نگرانی و اضطراب کاربران این شبکه‌ها شد و در زمان اختلال در این شبکه‌ها کاربران زیادی به شبکه کلاب‌هاوس رهنمون نمود و اتاق‌های بسیاری با موضوعیت اختلال اینترنتی شبکه‌های اجتماعی ایجاد شده است. در این اتاق‌ها کاربران تجربیات و احساسات خویش را نسبت به این قطعی اعلام کرده و با هم به گفتگو در این باره پرداختند؛ طبق گفته‌های افراد اکثر آنها احساسات هیجانی مشابهی نظیر احساس بی‌هویتی، تنهایی، تشویش را تجربه می‌کردند. در واقع یکی از گمانه‌های می‌تواند این نکته باشد که تنهایی اجتماعی و یا انزوا اجتماعی موجب شده افراد بیشتر به ریسمان شبکه‌های اجتماعی چنگ زنند؛ به‌گونه‌ای که افراد با قطع یکباره این زنجیره اتصال احساس دلهره و تشویش می‌کنند.

و- اعتیاد اینترنتی و تغییر روابط خانوادگی: نکته درخور اهمیت دیگر این است که با ورود شبکه‌های اجتماعی در زندگی افراد روابط اجتماعی و خانوادگی و به‌تبع آن فرهنگ اجتماعی در حال تغییر سریع و مضاعفی است. با اتصال شبکه‌های اجتماعی به گوشی‌های هوشمند کمتر خانواده‌ای وجود دارد که با شبکه‌های اجتماعی آشنا نباشد. در واقع جذابیت فریبده و کارکردهای متفاوت شبکه‌های اجتماعی موجب شده نیازهای سلاقی و علایق مختلف را پاسخ گفته و طیف مختلف افراد را در زنجیره مجازی و شبکه‌ای خود وصل نموده است. نیاز به شنیدن شدن، نیاز به دیده‌شدن، نیاز دانستن، نیاز به معرفی شغل و صنف و حتی نیاز اوقات فراغت و سرگرمی نیازهای است که در این شبکه‌ها بدان پاسخ داده می‌شود و این موجب می‌شود فرد ساعت‌ها در این دنیا مجازی زمان بگذارد و از زندگی حقیقی و روابط با نزدیکان واقعی خود غافل شود. بدین مصداق فرد ساعت‌ها درگیر روابط اجتماعی در دنیای مجازی می‌شود. با آنچه که گفته شد می‌توان اینگونه استنباط نمود که فضای مجازی موجب روابط پارادوکسیکال می‌شود؛ چراکه در فضا مجازی روابط غیر واقعی واقعی به نظر می‌رسد و روابط واقعی کم اهمیت جلوه دهد. در واقع روابط صمیمانه چندی بعدی مجازی میان افراد موجب شده اعضا خانواده احساس می‌کنند نقطه اشتراک کمتری باهم دیگر دارند و در نقطه مقابل افرادی غریبه‌ای را می‌یابیم که احساس تعلق بیشتری بدان‌ها می‌کنیم. بی‌گمان کمبودهای عاطفی و اجتماعی افراد در وابستگی افراد در دنیای مجازی موثر است. در نظر افراد دنیای مجازی به‌عنوان پناهگاهی برای فرار از معایب و ناکامی دنیای واقعی نگریسته می‌شود.

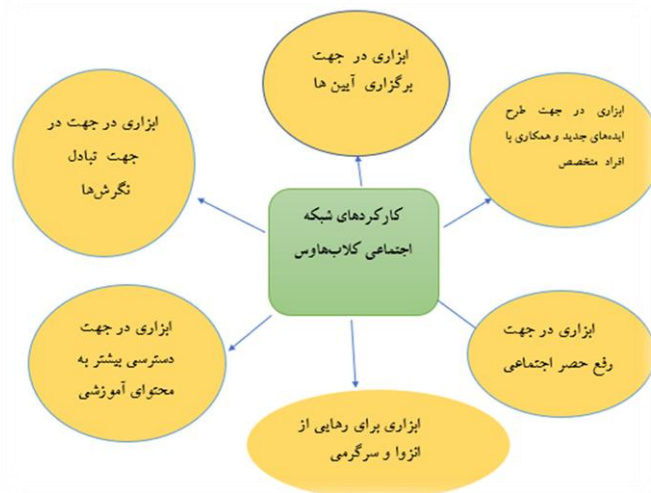
ز- ترویج خرافات و بی‌هنجاری اخلاقی: یکی از کژکاردهای شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس وجود اتاق‌های است که به ترویج فال، دعا و خرافات می‌پردازد. در واقع برخی از افراد سودجو سوار بر موج شبکه‌های اجتماعی شده و از این طریق به ترویج عقاید خرافی و تبلیغات رفتارهای نابهنجارانه خود می‌پردازد از طرفی بسیاری از مخاطبان این اتاق‌ها دختران و پسران جوانی هستند که از افرادی که در اتاق‌ها با عنوان طالع بین، فال گیر، آینده نگر سراغ آینده خویش را می‌گیرند. فردی که داعیه پیش‌بینی و آینده‌نگری دارد با پرسیدن اسم و مشخصات و شنیدن صدای مخاطب در چند ثانیه از آینده او خبر می‌دهد. این پدیده نابهنجار متأسفانه در کلاب‌هاوس مخاطبان بسیاری دارد و موجب شده اتاق‌های متعددی با عنوان طالع بین و فال‌گیری ... در شبکه کلاب‌هاوس ایجاد شود.

از طرفی اتاق‌های با محتوای بی‌هنجاری و غیر اخلاقی در این فضا دیده می‌شود که به عنوان کژکارکرد های این فضا محسوب می‌شود برای مثال اتاق‌های که به ترویج روابط غیر اخلاقی، مزاحمت از طریق مزاحمت تلفنی و پخش آن در محیط کلاب‌هاوس دست می‌زنند این امر موجب عادی‌سازی نابهنجاری در جامعه می‌شود، چرا تا زمانی که نابهنجاری‌ها نزد کنشگران اجتماعی، امری زشت و غیرمنطقی جلوه کند؛ میزان ارتکاب انحراف اجتماعی و تخطی از آن کاهش خواهد یافت. انعکاس

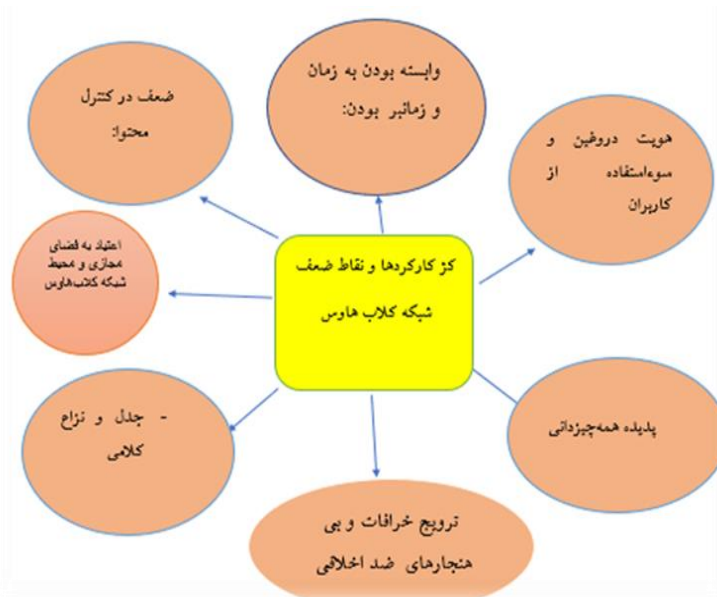
کج روی‌ها در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی در عادی شدن ناپهنجاری در جامعه تأثیر به‌سزایی دارد؛ زیرا فرد ضمن اطلاع از نقص هنجارها توسط رسانه‌ها، درمی‌یابد که هنجارهای اجتماعی که به نظر وی غیرقابل تخطی بودند، قابل عبور و شکستن است که این امر موجب عادی سازی آن در جامعه می‌شود.

۷- نتیجه گیری

پژوهش حاضر به بررسی جامعه‌شناختی کارکردها و کژ کارکردهای شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس می‌پردازد. توجه به شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس به دلیل نوظهور بودن و ترویج فرهنگ گفتگومانی موضوع ضروری در جهت شناخت عقاید و بررسی واکنش کاربران در فضای مجازی است. پژوهش حاضر با بررسی اتاق‌های کاربران ایرانی در شبکه کلاب‌هاوس به دنبال پاسخ به این سوال است که کارکردها و کژ کارکردهای شبکه اجتماعی چه هستند؟ و چه پیام‌های اجتماعی را بیان می‌کند؟ نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که مؤلفه‌های نظیر تبادل نگرش، رفع حصر اجتماعی گروه‌ها، سرگرمی، برگزاری آیین‌ها و دسترسی به محتوای آموزشی از کارکرد های مفید این شبکه به شمار می‌آیند. همچنین مؤلفه‌های نظیر ترویج خرافات و بی‌هنجاری اخلاقی، هویت دروغین و جعل عنوان، جدل و نزاع کلامی، اعتیاد و وابستگی مجازی از کژ کارکردی‌ها و ضعف‌های این شبکه اجتماعی است. در میبحث کارکردی نکته حایز اهمیتی که باید بدان اشاره نمود این است که کاربران در این شبکه‌های اجتماعی جدید و نوظهور برخلاف سایر رسانه‌های ارتباط جمعی نظیر تلویزیون و رادیو احساس انفعال و عدم کنشگری کمتر می‌کنند چرا که کاربران در وهله اول احساس اجبار نمی‌کنند در واقع کاربران خود در این شبکه‌های اجتماعی گردانندگان اصلی و در حال تولید محتوا و انتشار آن هستند. بدین معنا که در شبکه‌های اجتماعی جدید نظیر توییتر، فیس‌بوک، اینستاگرام و کلاب‌هاوس نقش اصلی برای ساخت محتوا و انتشار آن بر گردن کاربر نهاده است و کاربران احساس آزادی مضاعف‌تری نسبت به دنیای حقیقی را تجربه می‌کنند. در واقع همان‌طور که هنری جنکینز، عقیده داشت؛ کاربران در شبکه‌های اجتماعی جدید، کنشگرانی فعال، آزاد، خلاق، سازنده و پویا محسوب می‌شوند که خود خالق محتوا هستند. از طرفی تنوع و تکثر محتوا در این شبکه‌های اجتماعی به‌گونه‌ای است که هر فردی متناسب با سلیقه و علایق خود می‌تواند از محتوا موردنظر خویش بهره‌گیری که می‌تواند در اتحاد و انسجام گروهی، عقیدتی مهم جلو کند.

در بحث کژ کارکردی و آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی باید بدین نکته اشاره نمود که این ضعف‌ها در فضای مجازی که منجر به ایجاد مسئله و آسیب‌های بر پیکر جامعه و فرهنگ می‌شود؛ بدین معنا که شبکه‌های اجتماعی همیشه در جهت انسجام و کارکرد اجتماعی عمل نمی‌کنند و گاهی در مقام ضد ارزشی گام برمی‌دارند و بر علیه فرهنگ و ارزشهای اجتماعی دست به تولید محتوا می‌زنند؛ بدین‌سان که به‌عنوان بازوان ایدئولوژیکی ضد ارزشی به اشاعه و ترویج عقاید منتخب می‌پردازند، در واقع، در این مقام برخی از شبکه‌های اجتماعی همانند کارخانه‌ای هستند که محصول تولید شده آن‌ها نه کالاها بلکه ایده‌ها و اندیشه‌های نسخه‌پیچ شده‌ای است که با آن به جذب مخاطب و جمع‌آوری اطلاعات کاربران برای افراد و سازمان‌های خاص می‌پردازند. آن‌ها با دست‌کاری و ساختن محتوای دروغین و تولید محتوا افراد را به سمت خود می‌کشند. در واقع این‌گونه می‌توان استنباط نمود که شبکه‌های اجتماعی از این منظر به‌سان تار عنکبوتی عمل می‌کنند یعنی با جذابیت فریبده افراد را به سمت خود کشیده و این‌گونه است افراد ناخواسته در تارهای چسبنده این شبکه‌ها گرفتار می‌شوند.

به‌طورکلی با آنچه از گفته شد، ضرورت و اهمیت شبکه‌های اجتماعی غیر قابل کتمان و در حد قابل‌توجهی غیر قابل چشم‌پوشی است؛ لذا برای کاهش آسیب‌ها و کژکارکرد های شبکه های اجتماعی نظیر کلاب‌هاوس و بهره‌وری مفیدتر از این شبکه‌ها نوظهور باید خود را به سلاح آگاهی و شناخت مجهز نمود و همگام با شبکه‌های اجتماعی نوین زمینه لازم را برای آموزش افراد جامعه فراهم آورد تا بدین طریق از آثار سوء و تأخر فکری جامعه در مواجهه با این شبکه‌ها جلوگیری به عمل آوریم.

منابع

۱. توسلی، غلام عباس (۱۳۹۱)، نظریه جامعه‌شناسی، تهران: سمت.
۲. حسینی، حسین (۱۳۹۸). رسانه‌های اجتماعی اینستاگرام زندگی روزمره و فرهنگ دیداری، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و هنر و ارتباطات
۳. خلعتبری، محمد حسین، مظفری، افسانه، (۱۳۹۹). بررسی ابعاد بروز و ظهور پلتفرم کلاب‌هاوس در ایران. مطالعات رسانه ای، دوره ۱۵، شماره ۴ - شماره پیاپی ۵۱، ص ۷-۱۸
۴. خسروپناه، ع. (۱۳۸۸). آسیب شناسی دین پژوهی: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
۵. کریستین، فوکس (۱۴۰۰) رسانه های اجتماعی: خوانش انتقادی، ترجمه حسین بصیریان جهرمی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ هنر و ارتباطات، چاپ دوم.
۶. کیوی، ریموند و کامپنهود، لوک وان (۱۳۷۸) روش تحقیق در علوم اجتماعی (نظری و عملی) مترجم عبدالحسین نیک گهر. ناشر توتیا.
۷. مارشال گوردون (۱۳۸۸). فرهنگ جامعه‌شناسی، ترجمه حمیرا مشیر زاده، تهران: نشر میزان.
8. Fiegerman, s. (2014) instagram tops300 million active users, likely than Twitter. from: //mashable.com, Retrieved 10 June 2017.
9. Hale, T. Webster, S. Petherick, A. Phillips, T. and Kira, B. (2020), Oxford COVID-19 Government Response Tracker, Blavatnik School of Government, Oxford, available at: <https://www.bsg.ox.ac.uk/research/research-projects/coronavirus-government-response-tracker> (24 June 2020)
10. Mutschler, Christina (2021) Clubhouses Response to COVID-19: Member Challenges and Clubhouse Adaptations, Community Ment Health J. 2021; 57(3): 424-437. Published online 2021 Jan 2. doi: 10.1007/s10597-020-00753-x
11. Strielkowski, Wadim, Clubhouse: Yet Another Social Network? (March 08, 2021). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3832599> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3832599>
12. Shah, S. (2016). The history of social networking. Retrieved from
13. Chante, K. Jessica, C. Lindsay, B. Tyler, Q. Robert, P.D. (2014). "Dermatology on Instagram". Dermatology Online Journal, 20(7), p.p 1-6.

sociological investigation of the functions and harms of the clubhouse social network

Parniya Razipour¹

Abstract

The present study deals with the sociological investigation of the functions and harms of the Clubhouse social network. Paying attention to the Clubhouse social network is a necessary issue in order to know the opinions of users in the virtual space due to its newness and also to promote the discourse culture. The present research uses the qualitative content analysis method due to the investigation of the content of the rooms of the social network Clubhouse, and the statistical population is the exchange of discourse in the social network Clubhouse. The results of this research show that components such as: exchange of attitudes, removal of social restrictions of groups, entertainment, holding rituals and access to educational content are among the useful functions of this network. Also, components such as promotion of superstitions and moral abnormality, false identity of some users, verbal arguments, addiction and virtual dependency are among the malfunctions and weaknesses of this network.

Key words: social network, clubhouse, functions, malfunction.

